

Poselství papeže Františka
k 56. Světovému dni míru (1. ledna 2023)

Nikdo se nemůže zachránit sám

Po překonání covidu-19 se společně vydat na cesty míru

***„Co se týká času a chvíle příchodu Páně, není třeba, bratři, abychom vám o tom psali. Víte totiž sami velmi dobře, že onen den Páně přijde jako zloděj v noci“
(První list svatého Pavla Soluňským 5,1-2).***

1. Těmito slovy apoštol Pavel vyzval soluňské společenství, aby při vyčkávání na setkání s Pánem zůstalo pevně stát nohama i srdcem na zemi a bylo schopno pozorně sledovat skutečnost a běh dějin. I když se události našeho života zdají být tak tragické a my se cítíme být zatlačeni do temného a tíživého tunelu nespravedlnosti a utrpení, jsme povoláni k tomu, abychom si uchovali srdce otevřené pro naději a důvěřovali Bohu, který se zpřítomňuje, doprovází nás s něhou, podporuje nás v naší únavě a především usměřňuje naši cestu. Proto svatý Pavel neustále vybízí společenství k bdělosti a hledání dobra, spravedlnosti a pravdy: „Nesmíme se tedy oddávat spánku jako ostatní, ale, naopak: zůstaňme bdělí a střízliví“ (5,6). Je to výzva, abychom zůstali bdělí, neuzavírali se ve strachu, zármutku nebo rezignaci, nepodléhali rozptýlení, nenechali se odradit, ale, naopak, abychom jako strážníci byli schopni bdít a zachytit první záblesky úsvitu, zejména v těch nejtemnějších hodinách.

2. Covid-19 nás zachvátil uprostřed noci, destabilizoval náš běžný život, narušil naše plány a zvyky, rozvrátil zdánlivý klid i těch neprivilegovanějších vrstev, vyvolal dezorientaci a utrpení a způsobil smrt mnoha našich bratrů a sester.

Ve víru náhlých problémů a v situaci, která nebyla zcela jasná ani z vědeckého hlediska, se zmobilizoval svět zdravotnictví, aby zmírnil bolest tolika lidí a pokusil se najít proti ní lék; stejně tak i politické orgány musely přijmout značná organizační a krizová opatření.

Vedle vlivu na fyzický stav způsobil covid-19 v srdcích mnoha jednotlivců i rodin celkovou nevoli, která má i dlouhodobé následky, jež jsou umocněny dlouhým obdobím izolace a různými formami omezování svobody.

Kromě toho nelze zapomínat na to, jak se pandemie dotkla některých citlivých bodů v sociálním a hospodářském uspořádání a jak zvýraznila rozpory a nerovnosti. Ohrozila jistotu zaměstnání mnoha lidí a prohloubila stále rozšířenější osamělost v naší společnosti, zejména u těch nejslabších a nejchudších. Vzpomeňte si například na miliony neformálních pracovníků v mnoha částech světa, kteří po celou dobu lockdownu zůstali bez práce a bez jakékoliv podpory.

V situacích, které vyvolávají takovýto pocit porážky a hořkosti, dochází málokdy k pokroku jednotlivců a společnosti; oslabuje se úsilí vynakládané na mír a vyvolávají se sociální konflikty, frustrace a násilnosti různého druhu. V tomto smyslu se zdá, že pandemie otřásla i těmi nejpokojnějšími částmi našeho světa a vynesla na povrch nesčetné projevy křehkosti.

3. Po třech letech nastal čas klást si otázky, učit se, růst a nechat se proměnit jak jako jednotlivci, tak i jako společenství; je to výsadní čas k přípravě na „den Páně“. Už jsem několikrát řekl, že z krizových

okamžiků člověk nikdy nevychází stejný: buď je lepší, nebo horší. Dnes jsme vyzýváni, abychom si položili otázku: Co jsme si z této pandemické situace odnesli? Jakými novými cestami bychom se měli vydat, abychom se zbavili okovů svých starých zvyků, abychom byli lépe připraveni a odvážili se k něčemu novému? Jakých svědectví života a naděje se můžeme chopit, abychom se posunuli vpřed a pokusili se učinit náš svět lepším?

Jistě, když jsme se na vlastní kůži dotkli křehkosti, která charakterizuje lidskou existenci a naše osobní bytí, můžeme říci, že největší lekcí, kterou nám covid-19 zanechává, je poznání, že se všichni navzájem potřebujeme, že naším největším, i když také nejkřehčím pokladem je lidské bratrství, založené na našem společném božském synovství, a že nikdo se nemůže zachránit sám. Je proto naléhavě nutné, abychom společně hledali a prosazovali univerzální hodnoty, které vyznačují cestu tohoto lidského bratrství. Naučili jsme se také, že víra vkládaná do pokroku, technologií a do efektů globalizace byla nejen přehnaná, ale proměnila se v individualistické a modlářské opojení, které ohrožuje žádoucí záruku spravedlnosti, svornosti a míru. V našem rychle běžícím světě jsou rozšířené problémy nerovnováhy, nespravedlnosti, chudoby a marginalizace velmi často podnětem k nepokojům a konfliktům, které vedou k násilí, a dokonce k válkám.

Zatímco pandemie, na jedné straně, tohle všechno vynesla na povrch, na druhé straně jsme mohli objevit i něco pozitivního: blahodárný návrat k pokoře; snížení některých konzumních nároků; obnovený smysl pro solidaritu, který nás povzbuzuje, abychom vycházeli ze svého sobectví a otevírali se utrpení druhých a jejich potřebám; a také nasazení, v některých případech skutečně hrdinské, mnoha lidí, kteří se sami obětovali, aby všichni mohli co nejlépe překonat drama této krizové situace.

Z této zkušenosti vzešlo silnější vědomí, které vyzývá všechny – lidi i národy – aby do centra pozornosti opět postavili slovo „společně“. Společně, to znamená v bratrství a solidaritě, totiž budujeme mír, zajišťujeme spravedlnost a překonáváme ty nejbolestivější události. Nejúčinnějšími reakcemi na pandemii byly právě ty, při nichž se sociální skupiny, veřejné a soukromé instituce a mezinárodní organizace spojily, aby čelily této výzvě, a to bez ohledu na partikulární zájmy. Pouze mír, který vychází z bratrské a nezištné lásky, nám může pomoci překonat osobní, společenské i celosvětové krize.

4. Ve chvíli, kdy jsme se odvážili doufat, že to nejhorší z noci pandemie covidu-19 je za námi, postihla lidstvo nová strašlivá katastrofa. Jsme svědky nástupu další pohromy, další války, částečně srovnatelné s covidem-19, ale tentokrát vedené vinou lidských rozhodnutí. Válka na Ukrajině si vybírá nevinné oběti a šíří nejistotu nejen pro ty, kterých se přímo dotýká, ale plošně a bez rozdílu pro všechny, včetně těch, kteří, vzdáleni tisíce kilometrů, trpí jejími vedlejšími účinky; stačí si vzpomenout na problémy s cenami obilí a pohonných hmot.

Rozhodně nenastala ona postcovidová éra, v jakou jsme doufali nebo jakou jsme očekávali. Tato válka, stejně jako všechny ostatní konflikty na celém světě, znamená ve skutečnosti porážku pro lidstvo jako celek, nejen pro přímo zúčastněné strany. Zatímco vakcína proti covidu-19 byla vynalezena, proti válce se dosud nepodařilo najít vhodné prostředky. Je jistě obtížnější porazit válečný virus než virus, který postihuje lidský organismus, protože ten první nepochází zvenčí, ale z nitra lidského srdce, porušeného hříchem (srov. Markovo evangelium 7,17-23).

5. Co se tedy od nás požaduje? Především se máme nechat proměnit ve svém srdci tou mimořádnou událostí, kterou jsme prožili; znamená to dovolit Bohu, aby díky tomuto dějinnému okamžiku proměnil naše obvyklá kritéria pro interpretaci světa a skutečnosti. Nemůžeme již myslet pouze na zachování prostoru našich osobních nebo národních zájmů, ale musíme o sobě přemýšlet ve světle společného dobra, s komunitárním smyslem, tedy jako o „my“, jež je otevřené univerzálnímu bratrství. Nemůžeme usilovat pouze o ochranu sebe samých, ale je načase, abychom se všichni zasadili

o uzdravení naší společnosti a naší planety a vytvořili základ pro spravedlivější a mírumilovnější svět, jenž by se vážně věnoval hledání dobra, které je skutečně společné.

Abychom to dokázali a mohli po skončení krizové situace covidu-19 žít lépe, nemůžeme ignorovat základní poznatek: mnohé morální, sociální, politické a ekonomické krize, které prožíváme, jsou vzájemně propojené a to, co považujeme za izolované problémy, je ve skutečnosti příčinou nebo důsledkem některé z nich. Jsme tedy povoláni k tomu, abychom zodpovědně a soucitně čelili výzvám našeho světa. Musíme se znovu zabývat otázkou zajištění veřejného zdraví pro všechny; podporovat mírová opatření k ukončení konfliktů a válek, které stále přinášejí oběti a chudobu; koordinovaně pečovat o náš společný domov a provádět jasná a účinná opatření vedoucí k řešení změny klimatu; bojovat proti viru nerovnosti, zajistit potraviny a důstojnou práci pro všechny a podporovat ty, kteří nemají ani minimální mzdu a jsou ve velkých potížích. Skandál hladovějících národů nás zraňuje. Je třeba rozvíjet vhodnou politiku přijímání a integrace, zejména ve vztahu k migrantům a k těm, kteří žijí v naší společnosti jako vyřazení. Pouze když se v těchto situacích budeme angažovat s altruistickou touhou inspirovanou nekonečnou a milosrdnou Boží láskou, budeme schopni vytvářet nový svět a pomáhat při budování Božího království, které je královstvím lásky, spravedlnosti a míru.

Při sdílení těchto úvah si přeji, abychom v novém roce kráčeli společně a vážili si toho, čemu nás historie může naučit. Přeji vše nejlepší hlavám států a vlád, předsedům mezinárodních organizací a vedoucím představitelům různých náboženství. Všem mužům a ženám dobré vůle přeji, aby jako tvůrci míru budovali den za dnem dobrý rok! Kéž se za nás a za celý svět přimlouvá Neposkvrněná Panna Maria, Ježíšova Matka a Královna míru.

Vatikán 8. prosince 2022

FRANTIŠEK